

Huvudman

Markaryds kommun
info@markaryd.se

Ärendet

Tillsyn av grundskolan Strömsnässkolan F-6 i Markaryds kommun.

Beslut

Anmärkning

Skolinspektionen tilldelar med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Markaryds kommun en anmärkning avseende särskilt stöd. Markaryds kommun ska senast **den 19 december 2022** vidta de åtgärder som huvudmannen bedömer är nödvändiga för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas för Skolinspektionen.

Områden utan konstaterade brister

Skolinspektionen avslutar ärendet i de delar det avser undervisning och lärande, extra anpassningar, anmäla till rektorn att en elev kan vara i behov av särskilt stöd, starta utredning om en elevs behov av särskilt stöd, åtgärdsprogram, trygghet och studiero samt förutsättningar för skolenheten.

Om ärendet

Skolinspektionen har efter Skolinspektionens risk- och väsentlighetsanalys beslutat att genomföra en riktad tillsyn på Strömsnässkolan F-6 i Markaryds kommun.

I tillsynen har Skolinspektionen kontrollerat om verksamheten vid Strömsnässkolan F-6 följer gällande bestämmelser om undervisning och lärande, extra anpassningar och särskilt stöd, trygghet och studiero samt förutsättningar för skolenheten.

Tillsynen har genomförts genom intervjuer med elever, lärare, personal i elevhälsan och rektorn samt observationer under elevernas raster mellan den 21 och 23 september 2022. Som en del av tillsynen har även viss dokumentation granskats.

Huvudmannen har getts tillfälle att yttra sig över allt material av betydelse för beslutet. Skolinspektionen har i detta beslut genomfört en samlad bedömning byggt på dokumentstudier och resultatet av intervjuerna och observationer vid besöket.

Motivering av beslutet

Skolinspektionen redogör först för de omständigheter som framkommit i tillsynsutredningen och som ligger till grund för myndighetens bedömning, därefter anges de bestämmelser som tillämpas och slutligen redovisar Skolinspektionen sin bedömning i det här fallet.

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

Anmärkning

Särskilt stöd

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Uppföljningar och utvärderingar av åtgärdsprogram

Skolinspektionen har granskat fem åtgärdsprogram. Vid dessa studier konstaterar Skolinspektionen att de sträcker sig över lång tid, ibland ett helt läsår.

På frågan till lärarna i de lägre årskurserna om hur länge åtgärdsprogrammen sträcker sig svarar de att åtgärdsprogrammen vanligtvis sträcker sig över en termin. Om problemet för en elev är kring läsning så kan ett åtgärdsprogram sträcka sig över längre tid, men om det handlar om en del i t.ex. matematiken så går det ibland fortare. Efter utvärdering skrivs nya åtgärdsprogram, eller så revideras befintliga åtgärdsprogram. Lärarna uppger att de, när de utvärderar, ser hur det har gått för eleven i förhållande till uppsatta mål. Lärarna i mellanstadiet svarar att de inte vet riktigt hur lång tid ett åtgärdsprogram kan sträcka sig, men inte så lång tid beroende på hur situationen är. Det första åtgärdsprogrammet brukar vara giltigt under ungefär sex veckor. Skolan måste ha tid att se om insatta åtgärder fungerar vid utvärderingarna. Lärarna säger att det inte nödvändigtvis genomförs en ny utredning av en elevs behov av särskilt stöd efter utvärdering, utan att skolan söker efter nya anpassningar om det vid utvärderingen visar sig att eleven inte har blivit hjälpt av insatta åtgärder.

Elevhälsan säger att åtgärdsprogrammen kan sträcka sig över olika lång tid men att skolan följer upp åtgärdsprogrammen minst en gång per termin. Ett åtgärdsprogram som löper under ett år har regelbundna uppföljningar. Det händer att skolan följer upp tätare, men uppföljning sker vanligtvis i samband med elevernas utveckl-

ingssamtal. Elevhälsans personal säger att åtgärdsprogrammen utvärderas vid slutet av vårterminen. När elevhälsan utvärderar åtgärdsprogrammen ser den om åtgärderna för eleven har gett önskad effekt. Vid uppföljning så säkerställer elevhälsan att åtgärden genomförs så som det står i åtgärdsprogrammet. Specialpedagog är med vid elevernas utvecklingssamtal för att säkerställa att det som skrivits fram också genomförs. Vid uppföljningar dokumenterar skolan även det som görs. På frågan om vad som sker när skolan vid utvärderingar ser att insatta åtgärder inte ger effekt svarar elevhälsan att ärendet kommer till elevhälsoteamet igen. Elevhälsan kopplar in fler kompetenser så det blir en fördjupad utredning. Elevhälsan säger att de någon gång har diskuterat om elever varit placerade i rätt skolform.

Rektorn säger att om insatta åtgärder inte ger avsedd effekt så förlängs åtgärdsprogrammen. Rektorn säger att skolan sätter in nya åtgärder för en elev om det framgår att det är det som behövs. Det händer att skolan fördjupar den pedagogiska utredningen och att olika typer av utredningar som kan göras av kurator och skolpsykolog påbörjas.

Rättslig reglering

Av 3 kap. 9 § skollagen framgår bland annat att ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska behovet av särskilt stöd och hur det ska tillgodoses framgå. Av programmet ska det också framgå när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när ett åtgärdsprogram utarbetas. Åtgärdsprogrammet beslutas av rektorn. Om beslutet innebär att särskilt stöd ska ges i en annan elevgrupp eller enskilt enligt 11 § eller i form av anpassad studiegång enligt 12 § får rektorn inte överlåta sin beslutanderätt till någon annan. Om en utredning enligt 7 § visar att eleven inte behöver särskilt stöd, ska rektorn eller den som rektorn har överlåtit beslutanderätten till i stället besluta att ett åtgärdsprogram inte ska utarbetas.

Av 28 kap. 16 § skollagen framgår att beslut i fråga om åtgärdsprogram enligt 3 kap. 9 § och beslut om särskilt stöd i en särskild undervisningsgrupp eller enskilt enligt 3 kap. 11 § eller anpassad studiegång enligt 3 kap. 12 § får överklagas hos Skolväsendets överklagandenämnd.

I 29 kap. 10 och 11 §§ skollagen stadgas vilka av förvaltningslagens (2017:900) bestämmelser som är tillämpliga vid myndighetsutövning enligt skollagen hos offentliga och enskilda huvudmän. Det gäller bl.a. krav på partsinsyn, utredning, kommunikation, dokumentation och motivering av beslut. De beslut som kan överklagas enligt skollagens 28 kap. omfattas av förvaltningslagens bestämmelser om överklagande.

Skolinspektionens bedömning

Av tillsynen framgår att skolan regelbundet följer upp och utvärderar elevers åtgärdsprogram men att, som det får förstås, så inte alltid sker utifrån de tidpunkter som angetts i elevernas åtgärdsprogram. Av intervjuer framgår att det istället förekommer att skolan följer upp och utvärderar insatta åtgärder för elever vid olika

tillfällen under tiden som åtgärdsprogrammen löper. Därtill har framkommit att skolan inte alltid utarbetar ett nytt åtgärdsprogram för en elev efter genomförd utvärdering, utan att befintliga åtgärdsprogram istället kan förlängas eller revideras. Detta är brister.

Skolinspektionen bedömer således att åtgärdsprogrammen på skolan behöver följas upp och utvärderas vid de tidpunkter som finns angivna i elevers åtgärdsprogram för att säkerställa att så sker och på ett regelrätt sätt. Resultaten av utvärderingarna behöver även utmynnas i nya upprättade åtgärdsprogram i de fall så behövs, vari framgår vilka åtgärder som eleven ska ges framöver fram till nästa utvärdering, eller beslut om att avsluta ett åtgärdsprogram i de fall skolan bedömer att åtgärderna har gett avsedd effekt och en elev inte längre bedöms vara i behov av särskilt stöd. Eftersom varje beslut om åtgärdsprogram är möjligt att överklaga separat är detta mycket viktigt ur ett rättssäkerhetsperspektiv.

Av intervjuer och de åtgärdsprogram som Skolinspektionen tagit del framgår att de i vissa fall sträcker sig över lång tid. Skolinspektionen vill därför i sammanhanget påtala vikten av att mer regelbundet följa upp och utvärdera åtgärdsprogram, vid datum som anges i åtgärdsprogrammen, för att säkerställa att åtgärderna faktiskt vidtas i praktiken och för att kunna ta ställning till om åtgärderna fungerar och ger önskvärt resultat. Skolinspektionen vill även nämna att det är skillnad på uppföljningar och utvärderingar av åtgärder. Med *uppföljning* avses den ansvariga skolpersonalens kontinuerliga arbete med att följa upp åtgärdsprogrammet i vardagen för att säkerställa att åtgärderna vidtas i praktiken. Uppföljning av åtgärder bör således ske mer frekvent än en utvärdering av åtgärder. En *utvärdering* är en mer systematisk analys och helhetsbedömning av hur målen har uppnåtts och av hur åtgärderna har fungerat. Vid en utvärdering finns det möjlighet att se om skolan eventuellt behöver förändra stödåtgärderna.

Val av ingripande

Skolinspektionen får i stället för att meddela ett föreläggande tilldela en huvudman som står under dess tillsyn en anmärkning vid mindre allvarliga överträdelser av vad som gäller för verksamheten (26 kap. 11 § skollagen). Huvudmannen är då skyldig att inom viss tid åtgärda de brister som föranlett anmärkningen.

Markaryds kommuns verksamhet vid Strömsnässkolan F-6 uppfyller inte i alla avseenden författningarnas krav vad gäller särskilt stöd för elever. Utredningen visar att uppföljningar och utvärderingar genomförs vid olika tillfällen men inte alltid utifrån de datumangivelser som finns angivna i elevers åtgärdsprogram, samt att skolan inte alltid upprättar nya åtgärdsprogram för elever efter genomförda utvärderingar, utan att befintliga åtgärdsprogram istället kan förlängas eller revideras. Mot bakgrund av bristernas karaktär, att stödarbetet för eleverna i sig verkar fungera och då Skolinspektionen uppfattar att det finns en välvilja hos skola och huvudman att följa regelverket bedömer Skolinspektionen bristerna som mindre allvarliga och finner därför skäl att tilldela Markaryds kommun en anmärkning.

Områden utan konstaterade brister

Undervisning och lärande

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Eleverna berättar att de tycker att skolan är bra och rolig. Eleverna säger att de tycker de lär sig mycket och lär sig många nya saker. Eleverna säger vid intervjun att alla lektioner genomförs av lärare. Vid de tillfällen lärare blir sjuka säger eleverna att det ofta kommer en annan lärare eller vikarier som genomför lektionerna. Eleverna säger att vikarierna är snälla men att de inte alla gånger vet vad de ska göra. Eleverna säger också att det är sällan de ordinarie lärarna är sjuka.

Lärarna säger i intervjuerna, i likhet med eleverna, att de i viss mån täcker upp för varandra. Lärarna försöker främst lösa eventuell frånvaro hos lärarna på det sättet. Lärarna säger att det är bra för barnen att det är personer de känner som håller i undervisningen och det är därför lärarna försöker hjälpa varandra. Det finns dock även vikarier på en lista. Det fungerar inte att eleverna på lågstadiet inte har lektioner som är lärarledda. Rektorn säger att det som framkommit i tidigare intervjuer stämmer med hans bild av hur skolan löser eventuell sjukfrånvaro bland personalen. Skolan har aldrig lärarlösa lektioner.

På frågan om det finns obehöriga lärare på skolan svarar lärarna nej, egentligen inte. Lärarna som undervisar på lågstadiet, F-3, är alla behöriga. På mellanstadiet finns det en kollega som inte är behörig ännu. Den kollegan studerar och är snart färdig lärare. Det finns också en lärarassistent som kanske inte är behörig. Lärarna uppger att det är cirka 25 kollegor, av dem är det en till två som är obehöriga, och den ena av dem är snart färdig. Rektorn säger att de två lärarna som i nuläget inte är behöriga, snart är behöriga. Enligt rektorn stannar lärarna dessutom på skolan, så personalomsättningen är låg. Det blir lättare från år till år att behålla lärare. Rektorn säger att hen är stolt över skolans höga lärarbehörighet och att detta kan bero på att det är relativt höga löner i kommunen.

På frågan om vilka ämnen eleverna har svarar eleverna att de har alla ämnen de ska ha. Eleverna i årskurs 6 säger att de även läser moderna språk. Eleverna i de högre årskurserna säger att schemat kunde vara bättre. De säger att de har samma lärare i matematik och teknik. När det är så startar läraren lektionerna direkt efter varandra och det blir knappt någon rast. Det är inte bra, enligt eleverna. Eleverna säger att de har långa pass och för korta pauser i undervisningen. Rasterna är också för korta, säger de. Eleverna tycker att matematiklektioner är mycket långa och några elever säger att de snabbt blir trötta på dem. Några elever säger att de har en bok i matematik som de bara räknar och räknar i. Det är tråkigt, enligt några elever. Någon annan elev tycker de långa passen i matematik är bra, för då hinner de räkna alla uppgifter de ska göra.

Lärarna säger att de utgår från timplanen och ser till att eleverna får den utbildning de har rätt till. Enligt lärarna finns det en schemaläggare som lägger schemat. Lärarna på lågstadiet kan därefter, som de uttrycker det i intervjun, "pussla lite" så

att lärarna lägger in den tid som eleverna har rätt till i varje ämne även om något skulle komma emellan. Simlektionerna, som ju ingår i ämnet idrott, stjälar till exempel inte tid från bara ett ämne. Simlektionerna tar cirka en timme varannan vecka i årskurs 1, men det ligger på idrottslektionen så det stjälar inte någon tid från andra ämnen. Lärarna i årskurserna 4-6 säger att timplanen följs.

Rektorn säger att timplanen ligger inbyggt i schemaprogrammet. Det som, enligt rektorn, har varit problematiskt är undervisningen i simningen. Simningen har tidigare stulit tid från andra ämnen. Simningen tog tid från kärnämnen tidigare, men enligt rektorn är det inte längre på detta sätt då skolan har lagt om schemat.

Lärarna uppger i intervjun att vid skolans utvecklingskonferens synliggörs det att eleverna får den undervisningstid och det undervisningsinnehåll de har rätt till. Lärarna fyller i hur många elever som har nått målen på gruppnivå. Rektorn har, enligt lärarna, varit ute i vissa klasser. Rektorn sitter med på arbetslagsmöten och då pratar lärarna bland annat om läromedel. Rektorn vet att lärarna alltid kan visa vad de arbetar med, att det finns progressionsplaner i samtliga ämnen och att dessa följer läroplanens centrala innehåll. Lärarna säger dock att det i ämnet bild saknas mycket avseende utrustning. Det finns en elektrisk keramikugn, men den är inte inkopplad. Ugnen behövs, enligt lärarna, eftersom eleverna enligt läroplanen ska arbeta med tredimensionella material, t.ex. lera. Det går ändå att klara kunskapsmålen, men läraren "vänder och vrider" för att få det att fungera. I engelska och de samhällsorienterade ämnena är det på samma vis. Det går att uppnå kunskapsmålen, men det finns mycket att önska. De kan möta kunskapskraven och de har fått köpa in material, uppger lärarna. Lärarna avslutar med att säga att de önskar få ett större inflytande på de digitala läromedlen som finns inom kommunen.

Rektorn säger att lärarna har fått utbildning i den nya läroplanen. Rektorn berättar vidare att det också finns progressionsplaner för samtliga ämnen och att dessa planer visar vad som undervisas i varje årskurs. Rektorn säger att hen kan följa innehållet i undervisningen genom dessa planer. Rektorn säger att det förekommer kommunövergripande ämneskonferenser där lärarna har fått prata om progressionsplanerna, vilket var mycket uppskattat. Rektorn säger att lärarna var mycket engagerade och vill ha det igen. På frågan om att det, utifrån inkommen signal till Skolinspektionen, förra läsåret inte fanns textillärare under en period och att eleverna då inte fick den undervisning de hade rätt till, svarar rektorn att det fanns lärare och att eleverna fick teoriundervisning. Eleverna fick dock inte alla lektioner. Rektorn säger att hen inte vet vilken undervisning eleverna fick, och att hen inte vet om eleverna fick all undervisningstid i textilslöjd. Det kan, enligt rektorn, handla om totalt 280 minuter som eleverna inte fick undervisning i textilslöjd. Rektorn säger att hen inte vet om eleverna har kompenseras för bortfallet men att hen ska se till att eleverna, om de inte fått all undervisningstid, kompenseras för den tid som fallit bort.

Rättslig reglering

Av 1 kap. 3 § och 2 kap. 15 § skollagen samt 5 kap. 2 § skolförordningen (2011:185) framgår att undervisningen ska bedrivas under ledning av lärare.

Av 2 kap. 13, 17–18 §§, 21 kap. 11 § och 22 kap. 10 § skollagen framgår att eleverna ska ges undervisning av behöriga och legitimerade lärare, om inte huvudmannen har rätt att tillämpa en undantagsregel.

Av 3 kap. 12 och 12 h §§ och 10 kap. 3–5 §§ skollagen samt 9 kap. 3–4 a, 9 §§ och bilaga 1 skolförordningen framgår att eleverna ska ges undervisning i samtliga ämnen som de ska ha undervisning i. Den totala undervisningstiden för varje elev är minst 6890 timmar och eleverna får rätt antal undervisningstimmar i respektive ämne och stadie.

Av Lgr 22, 5. Kursplaner framgår att undervisningen ska följa och omfatta aktuellt ämnes syfte och centrala innehåll.

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Med anledning av att det framkommit att elever inte fått all undervisningstid i ämnet slöjd som de ska ha, vilket rektor uppgett ska kompenseras för, vill Skolinspektionen påtala att huvudmannen behöver säkerställa att eleverna får kompensation för den tid de inte har blivit undervisade i ämnet slöjd.

Rätten till stödinsatser

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Extra anpassningar

Eleverna berättar följande om vad som kan hända om de får det svårt i undervisningen. De säger att om man ber läraren kan man få hjälp även om det kan ta lite tid i klassrummet. Elever säger också att det ibland är två lärare och då kan man få gå ut i korridoren och få hjälp av en av lärarna. De äldre eleverna berättar att vissa lärare har berättat för dem om vad de ska kunna i de olika ämnena. De äldre eleverna säger att det kan hända att de får ta hem uppgifter att lösa hemma så att de inte hamnar efter. Eleverna säger att det ibland kan finnas fler vuxna i klassrummen och då får de mer hjälp. Eleverna säger att de tycker de kan få hjälp i alla ämnen om de får svårt med skolarbetet. Eleverna berättar även att de också kan hjälpa varandra, de har s.k. "axelkompisar", och om de får svårt med något kan de fråga sin kompis om hjälp.

Lärarna säger att de, då de upptäcker att elever befäras att inte nå kunskapskraven, ger extra anpassningar i klassrummet. Lärare gör anpassningar i klassrummet när lärare upptäcker att en elev riskerar att inte nå målen. Det kan vara extra anpassningar i form av bland annat material, placering i klassrummen, strukturerad undervisning och tydliga tidsramar. Enligt lärarna sker extra anpassningar inom den ordinarie undervisningen. Lärarna säger att det är viktigt att hitta rätt verktyg för eleverna så att dessa passar varje elevs stödbehov och kan hjälpa eleverna. Ofta ta-

lar lärare med kollegor och specialläraren och får då stöd i att hitta olika extra anpassningar. Lärarna i de högre årskurserna säger också att de vid överlämningar från årskurs 3 är noggranna med att diskutera vilka anpassningar som har skett innan eleverna flyttas upp till mellanstadiet. Under tiden extra anpassningar pågår så testas och utvärderas lärarna insatserna för att se om eleven får den hjälp som denne behöver. Lärarna säger också att de tror att alla elever får tillräckligt med studiehandledning på deras modersmål, men att nya utredningar kring detta är på gång och dessa ska ske genom en nyinrättad centralt placerad enhet.

Representanterna för elevhälsan säger att lärarna själva kan pröva olika anpassningar för elever. Lärarna kan även komma till specialläraren och få råd kring extra anpassningar och detta kan ske vid den så kallade "öppna dörren" som finns på skolan. Den "öppna dörren" innebär att lärarna kan komma till elevhälsan för att diskutera vad som kan behövas göras för att hjälpa eleverna. Detta kan gälla både gruppinsatser liksom individuella insatser för en specifik elev. Elevhälsans representanter säger att de är medvetna om att gruppinsatser inte är en direkt individuell extra anpassning när det hjälper alla elever, men att det inte är fel för det. Utifrån det som observeras och genom att titta på hur generella anpassningar hjälper den specifika eleven så kan lärarna rikta stödet mot en elev, och då blir det extra anpassningar som riktar sig direkt mot eleven och som då får det stöd som eleven behöver för att klara undervisningen. Extra anpassningar kan pågå en till två månader innan skolan sätter igång en pedagogisk kartläggning, om anpassningarna inte är tillräckliga. Speciallärare är, enligt representanterna för elevhälsan, ute mycket i verksamheten för att se hur de extra anpassningarna fungerar för respektive elev.

Rektorn säger att det är lärare som i första hand genomför extra anpassningar i klassrummet. Lärarna diskuterar dessa extra anpassningar med kollegor och elevhälsoteamet. Om de extra anpassningarna inte fungerar så lämnar lärare över ärendet till elevhälsoteamet. Rektorn säger att extra anpassningar kan skrivas in i elevernas individuella utvecklingsplaner.

Anmäla till rektorn att en elev kan vara i behov av särskilt stöd

Under tiden lärarna genomför extra anpassningar utvärderar de dessa anpassningar efterhand, och lärarna har kontakt med specialläraren under tiden. Lärarna säger att om extra anpassningar för en elev inte hjälper går de till elevhälsan och anmäler detta. Det kan anmälas till speciallärare som tar det vidare till rektorn. Lärarna kan också anmäla till rektorn direkt. Då blir det ett ärende som elevhälsan tar tag i, och specialläraren är redan med på det som gjorts eftersom lärarna talat med hen om de extra anpassningar som satts in. Lärarna säger att det inte finns någon risk för att eleverna får vänta till något speciellt avstämningstillfälle innan de anmäler oro för att eleverna inte kommer att nå kunskapskraven. Lärarna säger att de ser och anmäler problem tidigt till rektorn. Det är lärare, elevhälsoteamets representanter och rektor som tillsammans fattar beslut om att starta en utredning av en elevs behov av särskilt stöd, men formellt är det rektorn som fattar detta beslut, säger lärarna.

Elevhälsans representanter säger att lärarna i vissa fall kan gå vidare med fler extra anpassningar för en elev, intensivt dem och prova fler saker, men elevhälsan avvisar inte lärarna i form av att begära att de ska gå tillbaka och prova mer beträffande en elev. Elevhälsans representanter säger att när de får en anmälan till elevhälsan beträffande en elev är det hög sannolikhet att de påbörjar en pedagogisk utredning av eleven. Den samlade elevhälsan har redan i det skedet till viss del bedömt eleven och funderat på om det finns bakomliggande orsaker till elevens svårigheter.

Rektorn säger att om de extra anpassningarna inte fungerar för en elev så lämnar lärare över ärendet till elevhälsoteamet, och rektor fattar i samråd med elevhälsoteamet beslut om att starta en pedagogisk utredning av eleven.

Starta utredning om en elevs behov av särskilt stöd

Rektorn säger att efter att lärarna anmält oro för att en elev inte kommer nå kunskapskraven diskuteras detta i elevhälsan, och därefter fattas beslut av rektorn att påbörja en pedagogisk utredning. Lärarna säger detsamma som rektorn och berättar att lärare i samspel med speciallärare och rektorn ser till att pedagogiska kartläggningar genomförs. Då har specialläraren ofta träffat eleven i klassrumssituationen och känner till problematiken. Sedan är det, enligt de intervjuade lärarna, rektorn som fattar beslut om att en kartläggning och pedagogisk utredning ska göras. Rektorn säger att det tar max två veckor innan elevhälsoteamet startar en utredning från det att lärare har anmält ett ärende. Psykologutredning kan ta längre tid att få till stånd. Om skolpsykologen har mycket jobb hyr kommunen in extra resurs. Det tar enligt rektorn max två månader för skolpsykologen att starta en psykologutredning från det att anmälan inkommit.

Elevhälsans representanter säger att det är rektorn och elevhälsoteamet som beslutar om att starta en utredning. En pedagogisk utredning kan ta upp till en månad. Skolan involverar även vårdnadshavare och elever i utredningarna. Det är mentorn tillsammans med specialpedagog som genomför den pedagogiska kartläggningen, men det är specialläraren som har ansvar för att skriva den pedagogiska kartläggningen. Sedan hamnar utredningen hos elevhälsoteamet som gör en analys av den utifrån sin samlade kompetens. Läraren involveras också i analysen. Specialläraren säger sedan att åtgärdsprogram ska upprättas om en elev bedöms vara i behov av särskilt stöd, och det är rektorn som fattar beslut om att upprätta ett åtgärdsprogram utifrån vad som framkommit av stödutredningen.

Åtgärdsprogram

Lärarna säger att när den pedagogiska kartläggningen av en elev är genomförd fattas beslut om att upprätta åtgärdsprogram. Vårdnadshavare och elever involveras. Det är rektorn som beslutar om att upprätta åtgärdsprogram. Lärarna säger att de inte känner till om rektorn har fattat beslut om att inte upprätta ett åtgärdsprogram trots lärarnas och speciallärarens åsikt att så behövs. Lärarna säger att de får information om vad utredningen har visat. Lärarna säger vidare att utredningarna

baseras på vilken problematik som föreligger hos eleven, och att ett åtgärdsprogram utformas där det framgår vilket stöd eleven ska få. Åtgärdsprogrammet skrivs av lärare och speciallärare tillsammans. Även rektor är involverad. Åtgärder skrivs utifrån det stöd eleven behöver enligt utredningen.

Elevhälsans representanter säger att rektorn fattar beslut om att upprätta åtgärdsprogram. Det är alltid rektorn som skriver på beslut om särskilt stöd för en elev. Elevhälsans representanter säger att det är mycket ovanligt att åtgärdsprogram inte upprättas efter en pedagogisk utredning.

Rektorn säger att utifrån den pedagogiska kartläggningen är det rektorn som beslutar om att upprätta eller inte upprätta åtgärdsprogram.

Elevhälsans personal säger att det är specialläraren som ansvarar för att upprätta åtgärdsprogrammen utifrån den pedagogiska kartläggningen. Elevhälsan säger att det kan vara speciallärare och logoped som ger särskilt stöd utifrån elevernas stödbehov. Rektor ansvarar för att elevassistent är med på lektionen om sådan åtgärd skrivits fram i åtgärdsprogrammet. När det handlar om läs- och skrivproblematik samt svårigheter inom matematik och grundläggande färdigheter så är det speciallärare, och ibland läraren, som genomför de framtagna åtgärderna. Det underlättar vid uppföljningar att ha det så, säger elevhälsans representanter.

Elevhälsans representanter säger att det i nuläget inte finns elever som är placerade i särskild undervisningsgrupp, har anpassad studiegång eller får enskild undervisning. De avslutar med att säga att i förskoleklass och i lågstadiet hade ytterligare en lärare eller en speciallärare behövts. På mellanstadiet är, enligt elevhälsans representanter, bemanningen och resurserna rimlig för att lösa uppgifterna. Behovet av mer personal i lågstadiet känner rektorn och huvudmannen till men inga åtgärder är i nuläget kända för att lösa detta.

Rektorn säger att det är hen som fattar beslut om åtgärdsprogram och att dessa kan överklagas av vårdnadshavarna. Vårdnadshavare får muntlig och skriftlig information om och hur dessa kan överklagas. Rektor säger att om hen fattar beslut om att inte upprätta åtgärdsprogram finns det även då en möjlighet för vårdnadshavare att överklaga dessa beslut. Rektor säger att det är mentors ansvar att se till att de som behöver information om elevens stödbehov också får det. Skolan har dessutom utvecklingskonferenser där sådan information kan delas.

Rektorn säger att hen känner till elevhälsoteamets bild av att speciallärare saknas i årskurserna F-3. Rektor ser problematiken men uppger att hen hellre skulle anställa en specialpedagog. Rektor vill att lärare ska ta större ansvar i klassrummet. Kuratorn är duktig på att se traumaproblematik, och ibland är det trauma av något slag som ligger bakom en elevs inlärningssvårigheter. Rektor uppger att hen dock kan se behovet av förstärkt speciallärarkompetens på lågstadiet, även om rektor sammantaget ger uttryck för att det vid skolenheten finns tillräckligt med resurser för att uppfylla kraven och att det inte är säkert att det är mer stöd som behövs för att eleverna skulle klara sig bättre. Rektor säger dock att hen ska se över resurserna skolan har och sättet skolan arbetar på. Rektor ska titta på det för att se vad

som kan åtgärdas genom tjänstefördelning. Rektorn säger att en väg skulle kunna vara att ge lärare, som inte har full undervisning utifrån sin tjänst, andra uppdrag, som att stötta upp i undervisningen i andra klasser. Rektorn säger att hen även har en tanke att förstärka med ytterligare en specialpedagog på lågstadiet.

Rättslig reglering

Av 3 kap. 5 § skollagen framgår att om det inom ramen för undervisningen, genom användning av ett nationellt kartläggingsmaterial eller ett nationellt bedömningsstöd, resultatet på ett nationellt prov eller uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, och inte annat följer av 7 §, ska eleven skyndsamt ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen. Stödet ska ges med utgångspunkt i elevens utbildning i dess helhet, om det inte är uppenbart obehövt.

Av 3 kap. 7 § skollagen framgår bl.a. att om det inom ramen för undervisningen, genom användning av ett nationellt kartläggingsmaterial eller ett nationellt bedömningsstöd, resultatet på ett nationellt prov eller uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen enligt 5 §, ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan, om det inte är uppenbart obehövt. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges sådant stöd. Stödet ska ges med utgångspunkt i elevens utbildning i dess helhet, om det inte är uppenbart obehövt.

Av 3 kap. 8 § skollagen framgår att särskilt stöd får ges istället för den undervisning eleven annars skulle ha deltagit i eller som komplement till denna. Det särskilda stödet ska ges inom den elevgrupp som eleven tillhör om inte annat följer av denna lag eller annan författning.

Av 3 kap. 9 § skollagen framgår bland annat att ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska behovet av särskilt stöd och hur det ska tillgodoses framgå. Av programmet ska det också framgå när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när ett åtgärdsprogram utarbetas. Åtgärdsprogrammet beslutas av rektorn. Om beslutet innebär att särskilt stöd ska ges i en annan elevgrupp eller enskilt enligt 11 § eller i form av anpassad studiegång enligt 12 § får rektorn inte överlåta sin beslutanderätt till någon annan. Om en utredning enligt 7 § visar att eleven inte

behöver särskilt stöd, ska rektorn eller den som rektorn har överlåtit beslutanderätten till i stället besluta att ett åtgärdsprogram inte ska utarbetas.

Enligt 3 kap. 10 § skollagen ska det särskilda stödet ges på det sätt och i den omfattning som behövs för att eleven ska ha möjlighet att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas.

Av 3 kap. 11 § skollagen framgår att rektor får besluta att särskilt stöd ska ges enskilt eller i en annan undervisningsgrupp (särskild undervisningsgrupp) än den som eleven normalt hör till, om det finns särskilda skäl.

Av 3 kap. 12 § skollagen framgår att om det särskilda stödet för en elev i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan eller sameskolan inte i rimlig grad kan anpassas efter elevens behov och förutsättningar, får ett beslut om särskilt stöd innebära avvikelser från den timplan samt de ämnen och mål som annars gäller för utbildningen (anpassad studiegång). I grundskolan, specialskolan och sameskolan ska den anpassade studiegången utformas så att eleven så långt som möjligt får förutsättningar att nå behörighet till gymnasieskolans nationella program. Rektorn ansvarar för att en elev med anpassad studiegång får en utbildning som så långt det är möjligt är likvärdig med övrig utbildning i den aktuella skolformen.

Av 29 kap. 10 § skollagen framgår bland annat att 32 § förvaltningslagen (2017:900) tillämpas i ärenden som avser myndighetsutövning mot någon enskild enligt skollagen hos offentliga och enskilda huvudmän.

Enligt 32 § förvaltningslagen ska ett beslut som kan antas påverka någons situation på ett inte obetydligt sätt innehålla en klagörande motivering, om det inte är uppenbart obehövligt. En sådan motivering ska innehålla uppgifter om vilka föreskrifter som har tillämpats och vilka omständigheter som har varit avgörande för myndighetens ställningstagande.

Enligt Läroplan för grundskolan förskoleklassen och fritidshemmet, Lgr 22 avsnitt 2.2. och 2.8, ska alla som arbetar på skolan uppmärksamma och stödja elever i behov av extra anpassningar och särskilt stöd. Rektorn har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för att undervisningen och elevhälsans verksamhet utformas så att eleverna får den ledning och stimulans, de extra anpassningar eller det särskilda stöd samt den hjälp de behöver. Rektorn har också, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för att personalen får den kompetensutveckling som krävs för att de professionellt ska kunna utföra sina uppgifter och kontinuerligt ges möjligheter att dela med sig av sin kunskap och att lära av varandra för att utveckla utbildningen.

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav i aktuella avseenden. Ärendet ska därför avslutas i dessa delar.

Trygghet och studiero

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

De flesta av de intervjuade eleverna säger att de trivs och att de känner sig trygga på skolan. De äldre eleverna uppger dock att de tycker studieron kan bli bättre då de säger att det kan bli stökigt på vissa lektioner. Eleverna berättar att det finns ordnings- och klassrumsregler och att eleverna ska behandla varandra på ett bra sätt enligt "den gyllene regeln". De yngre eleverna säger att det har hänt någon gång att läraren har visat ut en elev som betedde sig olämpligt. De äldre eleverna berättar att de ofta pratar med lärarna om hur de vill ha det under lektionerna och hur de vill ha det i sina klassrum. Eleverna säger dock att det inte alla gånger hjälper och att de tycker det är tråkigt när elever inte lyssnar på vad lärarna säger. Eleverna säger att det finns ordningsregler som är framtagna i elevrådet.

Lärarna tycker att tryggheten på skolan generellt är bra, rasterna är lugnare och språkbruket bland eleverna har blivit bättre. Lärarna för de äldre eleverna säger att tryggheten har ändrats markant till det bättre i nuläget. Anledningen till att det blivit bättre kan vara att de pratar om värdegrund och att de har rastaktiviteter, säger lärarna. Rasttiderna är uppdelade så att det är färre barn ute samtidigt. Lärarna säger att den stora inflyttningen av nya elever påverkade tryggheten på skolan. Ett stort antal elever kom till skolan med kort varsel och detta påverkade tryggheten, men det föreligger numera ett större lugn, enligt lärarna. Lärarna säger att studieron även har blivit bättre. Studieron varierar dock lite från en klass till en annan, men generellt har det blivit lugnare på skolan. Lärarna säger att det finns ordningsregler på skolan, att eleverna är delaktiga i att ta fram ordningsreglerna på elevrådet och att rektorn fastställer dessa. Lärarna berättar att det även finns klassrumsregler som de tillsammans med eleverna tar fram. Det är läraren som ytterst beslutar om klassrumsreglerna.

Vid Skolinspektionens lektionsobservationer såg Skolinspektionen exempel på klassrumsregler som löd enligt följande: 1. Räcka upp handen 2. Vara snälla 3. Respektera varandra 4. Komma i tid.

Elevhälsan säger att skolan genomför trygghetsenkäter. Tryggheten på skolan har blivit bättre, men den är ändå lite sämre än vad som kan förväntas. Representanter för elevhälsan säger att det finns ordningsregler och att skolan tar fram dessa i trygghetsrådet. Enligt elevhälsan arbetar elevrådet med ordningsreglerna. Kunskap, delaktighet och trygghet är tre ord som elevhälsan har skickat ut i klasserna och som lärarna tillsammans med eleverna ska få arbeta med. Elevhälsan säger att de är ute för lite bland eleverna för att kunna ge en heltäckande bild kring studieron. Elevhälsan berättar att den har arbetat med hela klasser ibland och ibland med en liten grupp elever och att det då blev en förbättring av studieron.

Rektorn säger att ordningsreglerna diskuteras i elevrådet och att rektorn slutligen beslutar om dem. Ordningsregler i klassrummet finns, och det är lärare som beslutar om dem i samråd med elever. Rektorn säger att hen vill att det i varje klassrum

ska finnas tre regler. De regler som beslutas skickas hem så att vårdnadshavare får se dem.

Rättslig reglering

Av 5 kap. 5 § skollagen framgår att ordningsregler ska finnas för varje skolenhet. De ska utarbetas, följas upp och, vid behov, omarbetas under medverkan av eleverna. Rektorn beslutar om ordningsregler.

Av läroplanen för grundskolan, Lgr 22, 2.1 Normer och värden, framgår att läraren tillsammans med eleverna ska utveckla regler för arbetet och samvaron i den egna gruppen.

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Skolinspektionen vill dock påtala att skolan behöver fortsätta sitt arbete med att skapa studiero för alla elever på skolan, då de äldre eleverna fortfarande tycker att det kan vara stökigt på lektionerna.

Förutsättningar för skolenheten

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Rektorn säger att det finns två obehöriga lärare på skolan. En av dessa lärare är inte tillsvidareanställd, medan den andra läraren är tillsvidareanställd eftersom denne är anställd för en tjänst som inte kräver lärarbehörighet. Läraren har dessutom utländsk lärarutbildning. För tillfället är denne lärares behörighet föremål för bedömning hos Skolverket. Den lärarens tjänst är inte utannonserad i nuläget eftersom den läraren snart är behörig lärare.

Eleverna säger att det finns en kurator på skolan och att hen hjälper elever om de skulle behöva det. Eleverna säger att de tycker det är skönt att ha en kurator på skolan. Eleverna säger att det även finns en skolsköterska på skolan. Hen är till för att hjälpa eleverna om de skadar sig och skolsköterskan pratar med eleverna om hur de känner sig, berättar eleverna. Skolsköterskan ska även vaccinera eleverna. De äldre eleverna säger att det finns skolsköterska, kurator, rektor, mentor, skolpsykolog, specialpedagog och speciallärare som arbetar för att alla elever ska må bra i skolan.

Elevhälsans representanter, lärarna och rektorn säger att alla fyra kompetenser finns i elevhälsan. Skolenheten har skolsköterska, specialpedagog, speciallärare samt kurator i elevhälsan. Skolenheten har även tillgång till skolpsykolog och skolläkare men dessa är anställda av den centrala elevhälsan. Basprogrammet som Socialstyrelsen har fastställt genomförs på skolan. Skolsköterskan och kuratorn berättar att de är ute i klasserna och informerar om bland annat sömn och hälsa. Skolsköterskan säger också att hen kan vara med på föräldramöten och informera om

detta. Skolsköterskan och kuratorn säger att elevhälsan har ett pågående arbete med Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM) för att arbeta mer hälsofrämjande och förebyggande. Skolan vill få ett mer salutogent arbetssätt och arbeta förebyggande på gruppnivå för att få ett mindre individriktat arbete.

Lärare, elevhälsans representanter och rektorn säger att det är ett krav att all personal ska visa upp ett utdrag ur belastningsregistret innan anställning kan ske. Lärarna berättar att det fungerar mycket bra att som lärare komma ny till skolan. Kollegor hjälper till väldigt mycket. Rektorn har många möten, och rektorn tillbringade en hel dag med nyanställd under en introduktionsdag då skolans lokaler och klassrum presenterades så att nyanställda ska komma till rätta. Skolan har för närvarande ingen formell introduktionsplan, men det håller på att tas fram. Försteläraren håller också i delar av introduktionen av nyanställda lärare.

Eleverna säger att de vet att deras vårdnadshavare ska anmäla till skolan om de blir sjuka och behöver stanna hemma. Eleverna säger också att de vet att om vårdnadshavare inte hör av sig så tar lärare kontakt med vårdnadshavarna. Eleverna säger att skolan har ett digitalt system som lärare kan lägga in frånvaro i. Lärarna berättar att vårdnadshavare ska anmäla elevers frånvaro i skolans digitala system. Om detta inte görs kontaktar lärarna vårdnadshavare inom 5-10 minuter. Lärarna säger att utredningar genomförs vid lång frånvaro hos eleverna. Om det inträffar, utreder elevhälsan långvarig frånvaro och kontakt med vårdnadshavare kan ske. Utredningarna kan leda till åtgärder i form av bland annat samtal med kuratorn.

Rektorn säger att det inte är alla vårdnadshavare som kommer ihåg att sjukanmäla sina barn men att skolan har rutiner för detta. Mentorn kontaktar vårdnadshavaren. Om mentorn inte får tag på vårdnadshavaren meddelar mentorn administratören. Det sker tio minuter efter det att eleven inte dykt upp. Administratören kontaktar därefter vårdnadshavaren. Rektorn säger att skolan följer upp elevers frånvaro varje månad i elevhälsoteamet, och rektorn följer upp elevernas frånvaro varje vecka. Skolan hade fall under pandemin där det var elever som stannade hemma och skolan involverade genast föräldrar och socialtjänsten om det behövdes. Rektorn säger att det är främst kurator som utreder frånvaro som är långvarig eller återkommande, och ibland är det skolsköterskan som håller i dessa utredningar.

Rättslig reglering

Av 2 kap. 19–21 §§ skollagen framgår att endast den som har legitimation anställs utan tidsbegränsning som lärare eller förskollärare, om inte en undantagssituation föreligger, och olegitimerade lärare anställs endast för viss tid i enlighet med de krav som framgår av författningarna.

Av 2 kap. 25 och 27 §§ skollagen framgår att det ska finnas tillgång till elevhälsa för eleverna och att varje elev erbjuds minst tre hälsobesök som är jämnt fördelade under skoltiden.

Av 2 kap. 31–33 §§ skollagen framgår att den som erbjuds en anställning, arbete eller praktik på skolan ska visa upp ett utdrag ur det register som förs enligt lagen

(1998:620) om belastningsregister för den som erbjuder anställningen, om inte en undantagssituation föreligger.

Av 7 kap. 17 och 19 a §§ skollagen framgår att skolan ska informera elevens vårdnadshavare samma dag vid ogiltig frånvaro, om det inte finns särskilda skäl. Rektorn ska se till att det startas en utredning för att utreda frånvaron om en elev har upprepade eller längre frånvaro, oavsett om det är fråga om giltig eller ogiltig frånvaro, om det inte är obehövt.

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Beslutet har fattats av juristen Therese Aspegren.

Undervisningsråd Per Joel Jarlunger har varit föredragande i ärendet.

I ärendets slutliga handläggning har även utredare Charlotta Nord medverkat.

X Therese Aspegren

Therese Aspegren

Beslutsfattare

Signerat av: Therese Aspegren

X Per Joel Jarlunger

Per Joel Jarlunger

Föredragande

Signerat av: Per Joel Jarlunger